

Queixa 2201040	Queja 2201040
Queixa d'ofici 8/2022 núm.	Queja de 8/2022 oficio núm.
Matèria Educació	Materia Educación
Assumpte Violència escolar en centres docents	Asunto Violencia Escolar en centros docentes
Actuació Resolució de consideracions a l'Administració	Actuación Resolución de consideraciones a la Administración
Organisme Conselleria d'Educació, Cultura i Esport	Organismo Conselleria de Educación, Cultura y Deporte

RESOLUCIÓ DE CONSIDERACIONS A L'ADMINISTRACIÓ

1. Antecedents

En els últims anys s'ha constatat una preocupació creixent pels problemes de convivència i violència escolar com a model de conducta que impedeix el desenvolupament normal del dret fonamental a l'educació.

L'assetjament escolar ha experimentat una baixada del 44,5% des de l'inici de la pandèmia, a causa de l'estat d'alarma en un primer moment i de les mesures sanitàries que es van implementar després del retorn a les aules. No obstant això, en aquest temps de convivència amb la COVID-19 han augmentat els casos de ciberassetjament escolar entre els escolars, i les agressions grupals han crescut un 65%, les quals han passat d'un 43,7% els anys 2018-2019 a un 72,4% els anys 2020-2021.

Cal dir que el Síndic de Greuges, com a defensor dels drets de les persones i, en particular, dels col·lectius més vulnerables, un dels quals és, sens dubte, el dels menors d'edat, ha sigut sensible a una problemàtica que posa en joc la dignitat d'aquests: el maltractament entre iguals en l'àmbit escolar, ja que, independentment de la família, si hi ha un àmbit on els menors han d'estar resguardats de comportaments i actituds violentes, aquest és, sens dubte, l'escola, a la qual s'accedeix no sols per a l'adquisició de coneixements, sinó també per a aprendre a conviure sense violència i amb respecte a totes les persones, sense cap discriminació.

Per tot això, aquesta institució en data **01/04/2022** va obrir una queixa d'ofici amb la finalitat d'investigar i supervisar les actuacions de l'Administració en aquest àmbit.

1. Antecedentes

En los últimos años, se ha constatado una creciente preocupación por los problemas de convivencia y violencia escolar como modelo de conducta que impide el normal desarrollo del derecho fundamental a la educación.

El acoso escolar ha experimentado una bajada del 44,5% desde el inicio de la pandemia, debido al estado de alarma en un primer momento y a las medidas sanitarias que se implementaron tras el regreso de las aulas. Sin embargo, en este tiempo de convivencia con la COVID-19 han aumentado los casos de ciberbullying entre los escolares y las agresiones grupales han crecido un 65%, pasando de un 43,7% en 2018-2019 a un 72,4% en 2020-2021.

Es preciso significar que el Síndic de Greuges, en cuanto a defensor de los derechos de las personas y, en particular, de los colectivos más vulnerables, uno de los cuales es, sin duda, el de los menores de edad, ha sido sensible a una problemática que pone en juego la dignidad de los mismos: el maltrato entre iguales en el ámbito escolar, ya que, independientemente de la familia, si hay un ámbito donde los menores deben estar a salvo de comportamientos y actitudes violentas, éste es, sin duda alguna, la escuela, a la que se accede no sólo para la adquisición de conocimientos, sino también para aprender a convivir sin violencia y con respeto a todas las personas, sin discriminación alguna.

Por todo ello, esta institución en fecha **01/04/2022** procedió a la apertura de una queja de oficio con el fin de investigar y supervisar las actuaciones de la administración en este ámbito.

En aqueixa mateixa data es va sol·licitar a la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport que en el termini d'un mes ens remetera un informe detallat sobre els punts següents:

1. Relació dels centres docents en els quals s'hagen produït casos de violència escolar notificats al registre PREVI des de l'inici dels cursos 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022 fins hui.
2. Desglossament dels casos detectats, amb concreció de si l'assetjament és físic, verbal, sexual, social o ciberassetjament.
3. Mesures adoptades en cada cas per a solucionar el conflicte i resultat d'aquestes, amb indicació de les actuacions que continuen en vigor i si s'està fent el seguiment de l'alumnat afectat, com també, si escau, del focus agressor.
4. Indicació dels punts següents:
 - a. Si s'ha produït un augment especialment significatiu del percentatge de casos d'assetjament des de la recuperació de les classes presencials al setembre del curs 2020/2021.
 - b. Si s'ha observat un agreujament dels casos detectats i de conductes emergents i s'han adoptat mesures específiques sobre aquest tema.
 - c. Si s'ha detectat un increment de la tendència a l'assetjament grupal i, si s'escau, les mesures adoptades respecte d'això.
5. Mesures preventives posades en marxa per l'Administració educativa destinades a pal·liar les situacions de violència o d'assetjament escolar, i en particular aquelles dirigides a qualsevol alumne/a que puga estar vivint alguna situació de violència amb l'objectiu que se senta immediatament atès/esa.
6. Formació en aquesta matèria facilitada als equips docents o directius dels centres escolars, especialment amb la finalitat de poder detectar els indicis de les situacions d'assetjament i a l'efecte de poder actuar abans que ocorreguen els fets.
7. Identificació dels centres escolars i de les localitats on està en funcionament la figura del docent mediador i equips de mediació per a aquesta mena de conflictes, com també en quins hi ha participació de l'alumnat en la mediació de conflictes.
8. Nombre, centre i província de les aules de convivència creades en els centres docents per a la resolució de conflictes.
9. Mesures adoptades en els centres per a la prevenció i resolució pacífica de conflictes
10. Avaluació de l'adopció de les mesures previstes en els decrets 252/2019 i 253/2019, a través dels quals es regulen l'organització i el funcionament dels ensenyaments dels instituts d'educació secundària obligatòria i formació professional i d'educació infantil i educació primària, respectivament.

En data **02/05/2022** tingué entrada en aquesta institució, en resposta a la resolució d'inici d'investigació, informe de la directora general d'Inclusió Educativa en què es donava contestació

En esa misma fecha, se solicitó a la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte que en el plazo de un mes nos remitiera un informe detallado acerca de los siguientes extremos:

1. Relación de los centros docentes en los que se hubiesen producido casos de violencia escolar notificados al registro PREVI desde el inicio de los cursos 2019/2020, 2020/2021 y 2021/2022 hasta la fecha.
2. Desglose de los casos detectados identificando si el acoso es físico, verbal, sexual, social o ciberacoso.
3. Medidas adoptadas en cada caso para solucionar el conflicto y resultado de estas, reseñando aquellas actuaciones que continúan en vigor y si se está realizando seguimiento al alumnado afectado y en su caso, al foco agresor.
4. Indicación de los siguientes extremos:
 - a. Si se ha producido un aumento especialmente significativo del porcentaje de casos de acoso desde la recuperación de las clases presenciales en septiembre del curso 2020/2021.
 - b. Si se ha apreciado un agravamiento de los casos detectados y de conductas emergentes y se han adoptado medidas específicas al respecto.
 - c. Si se ha detectado un incremento de la tendencia al acoso grupal y en su caso medidas adoptadas.
5. Medidas preventivas puestas en marcha por la administración educativa destinadas a paliar las situaciones de violencia o acoso escolar y en particular las dirigidas a que todo alumno/a que pueda sufrir alguna situación de violencia a fin de que se sienta inmediatamente atendido/a.
6. Formación en la materia facilitada a los equipos docentes o directivos de los centros escolares, en especial con la finalidad de poder detectar los indicios de las situaciones de acoso a los efectos de poder actuar antes que ocurran los hechos.
7. Identificación de los centros escolares y localidades en los que están en funcionamiento la figura del docente mediador, equipos de mediación, para este tipo de conflictos, así como en los que hubiese participación del alumnado en la mediación de conflictos.
8. Número, centro y provincia de las Aulas de Convivencia creadas en los centros docentes para la resolución de conflictos.
9. Medidas adoptadas en los centros para la prevención y resolución pacífica de conflictos.
10. Evaluación de la adopción de las medidas contempladas en los Decretos 252/2019 y 253/2019, por los que se regulan la organización y funcionamiento de las enseñanzas de los Institutos de Educación Secundaria Obligatoria y Formación Profesional y de Educación Infantil y Educación Primaria, respectivamente.

En fecha **02/05/2022** tiene entrada en esta institución, en respuesta a la resolución de inicio de investigación, informe de la Directora General de

parcial a allò sol·licitat i proposava al Síndic mantenir una reunió institucional amb els professionals responsables en l'àmbit de la gestió de la convivència escolar a fi de conèixer els recursos i estructures de què disposa l'Administració educativa per a combatre'ls, com també les polítiques públiques implementades durant els últims anys per a millorar el clima escolar. El contingut de l'informe és el següent:

Inclusión Educativa en la que se daba contestación parcial a lo solicitado y proponía al Síndic mantener una reunión institucional con los profesionales responsables en el ámbito de la gestión de la convivencia escolar con el objeto de conocer los recursos y estructuras de que dispone la administración educativa para combatirlos, así como las políticas públicas implementadas durante los últimos años para mejorar el clima escolar. El contenido del informe es el siguiente:

(...) En relació amb les dades requerides, la direcció general d'Inclusió Educativa informa que:

1. La conselleria d'Educació, Cultura i Esport no considera oportú facilitar la relació de centres educatius que han notificat incidències de casos de violència escolar per tal de no assenyalar i estigmatitzar aquests centres, ni crear una alarma social innecessària en les respectives comunitats educatives. Des que es va crear el registre PREVI ITACA, l'Administració educativa ha promogut la cultura de la notificació de situacions que alteren la convivència en els centres escolars, amb l'objectiu de tenir dades estadístiques fiables sobre el clima escolar i per poder actuar-hi en cas d'urgència. La publicació d'aquestes dades podria ser contraproductiu i generar resistències en les direccions dels centres educatius a l'hora d'efectuar la notificació d'aquestes incidències. Així mateix, informem que no és possible adjuntar informes de descàrrega amb dades brutes sobre situacions d'alteracions de la convivència notificades, atés que poden contenir dades de caràcter personal, d'especial protecció en aplicació de la normativa vigent.

No obstant això, aquesta direcció general realitza l'explotació i processament d'aquestes dades per a l'anàlisi de la situació de la convivència escolar, de forma anual o de forma monogràfica, segons la finalitat de l'estudi. En relació a les dades sol·licitades pel Síndic de Greuges, adjuntem "Informe sobre l'assetjament escolar i el ciberassetjament", que inclou dades dels cursos 2019/2020, 2020/2021 i 2021/2022, i on es troben desglossades, entre altres:

- Tipologia de situacions notificades
- Localització (centre escolar/entorn escolar)
- Intervencions de les unitats especialitzades d'orientació (UEO) per a l'assessorament i la intervenció en casos greus

2.- No es possible desglossar dades sobre característiques de l'assetjament: "físic, verbal, sexual o social". Al registre d'incidències PREVI ITACA només es disposa de les categories descriptives "assetjament" i "ciberassetjament", dins de les quals, es pot especificar una o diverses categories associades: assetjament homofòbic i transfòbic, per diversitat funcional, per xenofòbia o altres motius. El recompte d'elements secundaris associats a les categories "assetjament" i "ciberassetjament" distorsionaria el volum d'incidències notificades, ja que en una mateixa situació registrada es poden acumular diferents conductes associades o només una d'aquestes.

3.- Pel que fa a les mesures d'intervenció i seguiment de les mateixes, aquestes responen a un disseny individual, en funció de cada cas particular i situació, del qual no es deixa constància al registre central d'incidències. En qualsevol cas, s'apliquen sempre els protocols corresponents, recollits als annexos de l'Ordre 62/2014 62/2014, de 28 de juliol, de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, per la qual s'actualitza la normativa que regula l'elaboració dels plans de convivència en els centres educatius de la Comunitat Valenciana i s'estableixen els protocols d'actuació i intervenció davant de supòsits de violència escolar i aquells altres aprovats posteriorment a través de resolució: <https://ceice.gva.es/va/web/inclusioeducativa/protocolos>

Quan es produeixen situacions d'especial gravetat o impacte en les comunitats educatives, aquestes poden requerir la intervenció extraordinària de les unitats especialitzades d'orientació (UEO), activades per la Inspecció d'Educació o d'ofici per l'Administració educativa, segons es recull a la resolució de 2 d'agost de 2021, de la directora general d'Inclusió Educativa, per la qual s'estableix l'organització i el procediment d'intervenció de les unitats especialitzades d'Orientació (UEO) i es concreta el procediment d'activació dels centres d'educació especial com a centres de recursos.

4. Respecte a l'anàlisi de tendències sol·licitada, cal assenyalar que el període avaluat no permet realitzar anàlisis comparatius directes i fiables, a causa de la migració del registre PREVI a la plataforma ITACA en setembre de 2018 i per la interrupció de les rutines escolars causada per la pandèmia, els confinaments domiciliaris i l'aplicació de les mesures sanitàries, que han afectat sensiblement aquestes dades. No obstant això, trobarà les dades de què disposem en els informes adjunts:

- Memòria anual de la convivència escolar del curs 2017-18 (amb dades acumulades des del 2007):
- Informe sobre la situació de l'assetjament escolar dels cursos 2018-19, 2019- 20 i 2020-21.

5. Quant a les mesures preventives, aquesta conselleria ha desenvolupat al llarg d'aquests anys protocols de prevenció i intervenció específics sobre assetjament escolar, ciberassetjament, assetjament per lgbtòbia, violència de gènere, abusos sexuals i intents i consumacions de suïcidi, entre altres.

Cal observar, però, que els centres educatius, en virtut de la seua autonomia pedagògica i organitzativa, i prèvia detecció i estudi de les realitats educatives i socials dels respectius contextos, desenvolupen plans, programes i pràctiques diverses en relació a la prevenció de l'assetjament escolar, el ciberassetjament i l'abordatge preventiu de les violències: programes de tutoria entre iguals, pigmalions, cercles restauratius, mediació, cibertutories, etc. No disposem, però, d'una base de dades suficientment contrastada d'aquestes actuacions particulars que deriven directament dels projectes educatius de centre de cada centre educatiu.

6. Pel que fa a la figura del mediador escolar, cal observar i matisar que, d'acord amb la legislació vigent, la totalitat de centres educatius disposen d'una comissió de convivència escolar al si del Consell Escolar i compten, des del curs 2016, amb la figura de la persona coordinadora d'igualtat i convivència, que s'encarrega, entre altres funcions de:

- Coordinar les actuacions d'igualtat entre homes i dones referides en la Resolució de les Corts Valencianes núm. 98/IX, de 9 de desembre de 2015, i seguint les directrius del Pla director de coeducació i dels plans d'igualtat impulsats per la Generalitat, que siguen d'aplicació.
 - Coordinar les actuacions específiques en els centres educatius establides en l'article 24 de la Llei 23/2018, de 29 de novembre, de la Generalitat, d'igualtat de les persones LGTBI, per a garantir que totes les persones que conformen la comunitat educativa puguem exercir els drets fonamentals que empara la legislació autonòmica, estatal i internacional.
 - Col·laborar amb la direcció del centre i amb la comissió de coordinació pedagògica en l'elaboració, desplegament i avaluació del pla d'igualtat i convivència del centre, tal com estableix la normativa vigent.
 - Coordinar les actuacions previstes en el pla d'igualtat i convivència.
 - Formar part de la comissió d'inclusió, igualtat i convivència del consell escolar del centre.
 - Treballar conjuntament amb la persona coordinadora de formació del centre en la confecció del pla de formació del centre en matèria d'igualtat i convivència.
 - Qualsevol altra que l'Administració educativa determine en el seu àmbit de competències.
3. La direcció del centre prendrà les mesures necessàries perquè aquestes funcions es realitzen amb la col·laboració i l'assessorament del equip o departament d'orientació del centre.

7. Quant a l'existència i distribució d'aules de convivència, informem que en els darrers dos cursos educatius ha estat impossible realitzar l'avaluació dels Plans d'igualtat i convivència dels centres i no es disposen d'aquestes dades. Aquesta conselleria ha hagut d'alleugerir la càrrega burocràtica dels equips directius, que han patit un col·lapse de tasques a causa de l'aplicació de les mesures sanitàries, l'organització d'agrupaments bombolla, la gestió de les plantilles i les baixes mèdiques, i de múltiples problemes sobrevinguts que han hagut d'afrontar. No es disposen d'aquestes dades.

8. Cal destacar l'esforç realitzat per la conselleria d'Educació, Cultura i Esport per a desenvolupar un nou model d'orientació educativa, de proximitat, que s'ha començat a implantar en setembre de 2021. L'aprovació del Decret 72/2021 i el seu desplegament normatiu han possibilitat la dotació de professorat d'orientació educativa en la pràctica totalitat de centres educatius que imparteixen ensenyaments obligatoris.

A l'inici del curs escolar 2021-22, el total d'orientadors i orientadores adscrits a centres educatius d'Infantil i Primària era de 811, la qual cosa representa un augment del 63% respecte del curs anterior, 2020-21. A més de l'augment significatiu de recursos, la nova organització de l'orientació escolar ha afavorit que els professionals de l'orientació es troben adscrits orgànicament als centres educatius, vinculats als projectes educatius i les seues comunitats educatives, per adscripció del lloc de treball. A més, ha permés que aquests professionals puguem participar de ple dret en els òrgans de govern i de coordinació docent, que coneixedor de les realitats socials i de les necessitats personals de l'alumnat que atenen, i oferir un servei més pròxim a la ciutadania. Per províncies, s'ha produït l'augment següent:

	Curs 2020-21	Curs 2021-22	Augment	
			OE	Percentatge
Alacant	221	350	129	58%
Castelló	83	144	61	73%
València	195	317	122	63%

El nou model d'orientació educativa ha comportat, a més, una baixada considerable de ràtios en Educació Infantil i Primària, que passa de 1OE cada 515 alumnes (model SPE) a 1 OE cada 290 alumnes (model OE adscrits a centres).

La nova organització ha permès la creació de sis unitats especialitzades d'orientació, referents en àmbits diversos: altes capacitats i discapacitat intel·lectual, igualtat i diversitat, trastorn de l'espectre de l'autisme, discapacitat motora, discapacitat visual, dificultats de l'aprenentatge i convivència i conducta.

En aquest sentit, cal destacar que, tant la UEO d'Alacant, de referència en convivència i conducta, com la resta d'UEO, distribuïdes per tot el territori valencià, compten amb diferents perfils professionals (professorat d'orientació educativa, professors terapeutes i personal de treball social) per a l'assessorament i la intervenció en casos greus d'alteració de la convivència i la conducta: <https://ceice.gva.es/va/web/inclusioeducativa/normativa1>

9. A més dels itineraris formatius i dels cursos oferits per la subdirecció general de Formació del Professorat, la direcció general d'Inclusió Educativa ha organitzat recentment:

- Una jornada formativa sobre entorns virtuals saludables, en la qual es va presentar l'informe d'UNICEF, "L'impacte de la tecnologia en l'adolescència", i en la qual, l'Institut Nacional de Ciberseguretat (INCIBE) va presentar els recursos que posa a disposició dels centres educatius per a previndre i combatre el ciberassetjament escolar i altres conductes lesives en entorns virtuals. La sessió es va realitzar el passat 19 de març de 2022, i anava dirigida a la totalitat de la comunitat educativa: <https://ceice.gva.es/va/web/inclusioeducativa/igualtat-i-convivencia/jornades>
- Una sessió formativa dirigida al professorat d'orientació educativa i als equips directius, celebrada l'1 d'abril de 2022, en temps lectiu, per abordar el benestar emocional de la comunitat educativa i per a tractar, en particular, els problemes de salut mental ocasionats o sobredimensionats a causa de la incidència de la pandèmia: <https://ceice.gva.es/va/web/inclusioeducativa/organitzacio-de-l-orientacio>

10. Els Decrets 252 i 253/2019 regulen, de forma genèrica, l'organització i funcionament dels centres públics, en diferents nivells educatius, sense fer cap esment específic a les situacions d'assetjament i ciberassetjament. Dins aquesta organització, les diferents comissions i figures de coordinació, així com els òrgans col·legiats, de govern i les tutories tenen un paper central en la gestió de la convivència en els centres educatius.

Finalment, informem que aquesta conselleria ha iniciat l'elaboració del projecte de decret pel qual es regula la igualtat i convivència en els centres educatius, per tal de millorar la gestió d'aquests àmbits i d'impulsar cultures, polítiques i pràctiques preventives en els centres educatius sostinguts amb fons públics.

Amb tot, l'òrgan directiu que subscriu aquest informe vol agrair al Síndic l'interés per aquest tema i convidar-lo, donada la complexitat de l'objecte de la investigació i de les múltiples implicacions educatives i socials, a mantenir una reunió interinstitucional amb els professionals responsables de l'àmbit de gestió de la convivència escolar per a tractar una realitat tan multifactorial com la violència escolar, per conèixer millor els recursos i les estructures de què disposa l'Administració educativa per combatre-la, així com, les polítiques públiques implementades durant els últims anys per a millorar el clima escolar(...)

Al referit informe s'adjuntaven una sèrie d'annexos referits a la Memòria anual de convivència escolar a la Comunitat Valenciana, curs 2017-2018 i actuacions sobre assetjament escolar i ciberassetjament.

Al referido informe se adjuntaban una serie de anexos referidos a la Memoria anual de convivencia escolar en la Comunitat Valenciana, curso 2017-2018 y actuaciones sobre acoso escolar y ciberacoso.

Davant de l'oferiment per a tractar l'assumpte de la

A la vista del ofrecimiento para tratar el asunto de la

queixa en una reunió institucional contingut en l'informe de la Direcció General d'Inclusió Educativa, rebut en data 02/05/2022, s'acorda acceptar la proposta abans de, si escau, sol·licitar l'ampliació o aclariment de l'informe rebut. Aquesta reunió va tenir lloc en data **18/05/2022** i els responsables de l'Administració educativa hi exposaren les línies de treball de la Conselleria en aquest àmbit. En representació de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport hi van acudir la directora general d'Inclusió Educativa i el coordinador assessor de la Direcció General.

Tal com es va avançar, des del Síndic en la referida reunió, es va considerar que l'informe remés en data 02/05/2022 per l'Administració educativa no donava resposta completa a les qüestions plantejades en la resolució d'inici d'investigació, per la qual cosa, amb l'objectiu de proveir millor la resolució de la present queixa d'ofici, es va requerir en data **31/05/2022** una nova petició informe ampliatiu de l'anterior amb el contingut següent:

PRIMER. Davant de la manifestació que “no es considerava oportú facilitar certes dades referents a violència escolar per a no assenyalar i estigmatitzar aquests centres ni crear una alarma social innecessària en les comunitats educatives “ cal recordar que, segons estableix l'**article 37 de la Llei 2/2021, de 26 de març, de Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana**, en relació amb l'obligació de col·laboració, estableix que:

“Tots els subjectes les actuacions o inactivitats dels quals puguin ser, de conformitat amb les previsions d'aquesta llei, objecte d'investigació per part del Síndic de Greuges, hauran de facilitar l'accés als expedients, les dades, els informes i tota la documentació que els siga sol·licitada, entregant inclús còpia d'aquesta documentació si els fora requerida per a l'esclariment dels fets sobre els quals s'estiga indagant en el marc d'un procediment determinat, amb les úniques limitacions que establisca la llei.”

D'altra banda, la **Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals**, en l'article 8, relatiu al tractament de dades per obligació legal, interès públic o exercici de poders públics, disposa que:

1. El tractament de dades personals només podrà considerar-se fonamentat en el compliment d'una **obligació legal** exigible al responsable, en els termes previstos en l'article 6.1.c) del Reglament (UE) 2016/679, quan així ho prevega una norma de dret de la Unió Europea o una **norma amb rang de llei**, que podrà determinar les condicions generals del tractament i els tipus de dades objecte d'aquest i també les cessions que escaiguen com a

queja en una reunió institucional contenida en el informe de la Dirección General de Inclusión Educativa recibido en fecha 02/05/2022, se acuerda aceptar la propuesta antes de, en su caso, solicitar la ampliación o aclaración del informe recibido. Dicha reunión tuvo lugar en fecha **18/05/2022** y en la misma se expusieron por parte de los responsables de la administración educativa las líneas de trabajo de la Conselleria en este ámbito. En representación de la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte acudieron la directora general de inclusión educativa y el coordinador asesor de la dirección general.

Tal como se avanzó, desde el Síndic en la referida reunión, se consideró que el informe remitido en fecha 02/05/2022 por la administración educativa no daba respuesta completa a las cuestiones planteadas en la resolución de inicio de investigación, por lo que con el objeto de mejor proveer la resolución de la presente queja de oficio, se requirió en fecha **31/05/2022** nueva petición informe ampliatorio del anterior con el siguiente contenido:

PRIMERO. Ante la manifestación de que “no se consideraba oportuno facilitar ciertos datos referentes a violencia escolar para no señalar y estigmatizar estos centros ni crear una alarma social innecesaria en las comunidades educativas “ cabe recordar que, conforme establece el **artículo 37 de la Ley 2/2021, de 26 de marzo, de Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana**, en relación a la obligación de colaboración, establece que:

“todos los sujetos cuyas actuaciones o inactividades puedan ser, de conformidad con las previsions de esta ley, objeto de investigación por parte del Síndic de Greuges, deberán facilitar el acceso a los expedientes, los datos, los informes y cuanta documentación les sea solicitada, entregando incluso copia de esa documentación si les fuera requerida para el esclarecimiento de los hechos sobre los que se esté indagando en el marco de un procedimiento determinado, con las únicas limitaciones que establezca la ley.”

Por otro lado, **Ley Orgánica 3/2018, de 5 de diciembre, de Protección de Datos Personales y garantía de los derechos digitales**, en el artículo 8, relativo al tratamiento de datos por obligación legal, interés público o ejercicio de poderes públicos, dispone que:

1. El tratamiento de datos personales solo podrá considerarse fundado en el cumplimiento de una **obligación legal** exigible al responsable, en los términos previstos en el artículo 6.1.c) del Reglamento (UE) 2016/679, cuando así lo prevea una norma de Derecho de la Unión Europea o una **norma con rango de ley**, que podrá determinar las condiciones generales del tratamiento y los tipos de datos objeto del mismo así como las cesiones que procedan como consecuencia del

conseqüència del compliment de l'obligació legal. Aquesta norma podrà igualment imposar condicions especials al tractament, com ara l'adopció de mesures addicionals de seguretat o altres establides en el capítol IV del Reglament (UE) 2016/679.

2. El tractament de dades personals només podrà considerar-se fundat en **el compliment d'una missió realitzada en interès públic o en l'exercici de poders públics** conferits al responsable, en els termes previstos en l'article 6.1 e) del Reglament (UE) 2016/679, quan derive d'una competència atribuïda per una norma amb rang de llei."

L'art. 1.3 de la Llei 2/2021, de 26 de març, del Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana:

Les actuacions del Síndic de Greuges han d'atendre especialment **la protecció dels drets de la infància i de l'adolescència** reconeguts per la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets de l'infant i per la legislació sobre la infància i l'adolescència i dels qui puguin trobar-se, d'acord amb l'article 19 d'aquesta llei, **en situació de risc d'exclusió o d'especial vulnerabilitat**, com també la defensa de la igualtat entre dones i homes. A aquests efectes, el Síndic de Greuges té la condició de defensor dels drets de la infància i de l'adolescència, sense detriment de les funcions que corresponguen al Ministeri Fiscal.

En conclusió, entenem que la Conselleria té l'obligació de col·laborar i facilitar la informació sol·licitada. Tot això sense perjudici de l'escrupolós compliment per part d'aquesta institució de la normativa en matèria de protecció de dades i de protecció a la infància i la joventut, i de la lògica cautela exigible a tot organisme públic en relació amb les dades que siguen objecte de publicació. Per aquest motiu insistim que facilite la informació sol·licitada ja que la considerem rellevant per a dur a terme la nostra comesa referent a la defensa dels col·lectius més vulnerables.

D'altra banda, el contingut del document annexat "Informe sobre assetjament escolar i ciberassetjament" al qual es refereix en el seu escrit no es correspon amb la descripció que se'n fa en el seu informe, ja que:

- No s'hi recullen dades del 2021/2022 (l'edició del document és de data 22-3-2021).
- Les dades de tipologia de situacions notificacions s'hi faciliten únicament en relació amb el període 2018/2019 (període que no és objecte d'investigació).
- No s'hi faciliten les dades de localització (es limita a l'àmbit provincial) ni s'hi identifiquen les intervencions en concret dutes a terme per les UEO.

Seria important conèixer els diversos tipus

cumplimiento de la obligación legal. Dicha norma podrá igualmente imponer condiciones especiales al tratamiento, tales como la adopción de medidas adicionales de seguridad u otras establecidas en el capítulo IV del Reglamento (UE) 2016/679.

2. El tratamiento de datos personales solo podrá considerarse fundado en **el cumplimiento de una misión realizada en interés público o en el ejercicio de poderes públicos** conferidos al responsable, en los términos previstos en el artículo 6.1 e) del Reglamento (UE) 2016/679, cuando derive de una competencia atribuida por una norma con rango de ley."

El art. 1.3 de la Ley 2/2021, de 26 de marzo, del Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana.

Las actuaciones del Síndic de Greuges tienen que atender especialmente **la protección de los derechos de la infancia y de la adolescencia** reconocidos por la Convención de las Naciones Unidas sobre los derechos del niño y por la legislación sobre la infancia y la adolescencia y de quienes puedan encontrarse, de acuerdo con el artículo 19 de esta ley, **en situación de riesgo de exclusión o de especial vulnerabilidad**, así como la defensa de la igualdad entre mujeres y hombres. A estos efectos, el Síndic de Greuges tiene la condición de defensor de los derechos de la infancia y de la adolescencia, sin detrimento de las funciones que correspondan al Ministerio Fiscal.

En conclusión, entendemos que la Conselleria tiene la obligación de colaborar y facilitar la información solicitada. Todo ello sin perjuicio del escrupuloso cumplimiento por parte de esta institución de la normativa en materia de protección de datos y de protección a la infancia y la juventud, y de la lógica cautela exigible a todo organismo público en relación con los datos que sean objeto de publicación. De ahí que insistamos en que facilite la información solicitada por considerarla relevante para llevar a cabo nuestro cometido referente a la defensa de los colectivos más vulnerables.

Por otro lado, el contenido del documento anexoado "Informe sobre acoso escolar y ciberacoso" al que se refiere en su escrito, no se corresponde con la descripción que del mismo se realiza en su informe, ya que:

- No se recogen datos del 2021/2022 (la edición del documento es de fecha 22-3-2021).
- Los datos de tipología de situaciones notificadas se facilitan únicamente en relación con el periodo 2018/2019 (periodo que no es objeto de investigación).
- No se facilitan los datos de localización (se limita al ámbito provincial) ni se identifica las intervenciones en concreto llevadas a cabo por las UEO.

Sería importante conocer los distintos tipos de acoso

d'assetjament quant al fet que la possible acció administrativa per a evitar-los i solucionar-los no requereix les mateixes tècniques. Almenys pel que fa a les categories assetjament i ciberassetjament que, segons el seu informe, sí que estan categoritzades.

SEGON. Quant a les mesures de prevenció, les quals efectivament han de dissenyar-se de manera individualitzada segons cada cas particular, considerem necessari que realitze les gestions oportunes tendents a obtenir les dades sol·licitades perquè les considerem d'especial rellevància en la present investigació. Referent a això, haurà d'indicar en la mesura que siga possible quines mesures preventives en concret s'han posat en marxa i en quin centre.

Les mesures d'intervenció, segons sembla, no són registrades ni es deixa constància d'aquestes en un registre central. Si existirà aquest registre permetria disposar d'una informació essencial.

Igualment, i respecte de les situacions d'especial gravetat o impacte en les comunitats educatives, seria convenient especificar el nombre d'intervencions de les unitats especials d'orientació i sobretot el resultat d'aqueixes intervencions.

La migració del registre del Previ a la plataforma ITACA al setembre de 2018 no pot utilitzar-se com a argument per al registre de dades. Igualment, l'autonomia dels centres educatius no és obstacle perquè des de la Conselleria es coordinen les actuacions necessàries.

TERCER. En l'informe no es facilita la dada referent als centres escolars i les localitats on està en funcionament la figura del mediador (figura creada a l'empara de l'art 7 del Decret 39/2008, de 4 d'abril, del Consell, sobre la convivència en els centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics). Tampoc es facilita la informació sol·licitada referents a les aules de convivència (previstes en l'art 10 del Decret 39/2008).

QUART. Respecte a l'elaboració del projecte de Decret pel qual es regula la igualtat i convivència dels centres educatius, interessaria conèixer l'estat de tramitació del projecte i els terminis previstos per a la seua entrada en vigor i posada en pràctica. És cert que en la reunió presencial que va tenir lloc a la seu del Síndic la directora general va avançar part del contingut del futur Decret, però interessaria tenir coneixement exacte de l'estat de tramitació i dels terminis previsibles d'aprovació i entrada en vigor.

En data **29/06/2022** tingué entrada en aquesta institució informe ampliador, de la Direcció General d'Inclusió Educativa, que reproduïm tot seguit:

“(…) Quant a les dades requerides en aquesta nova petició i a les consideracions que s'hi realitzen, informem que:

en cuanto a que la posible acción administrativa para evitarlos y solucionarlos no requiere de las mismas técnicas. Al menos en lo que se refiere a las categorías acoso y ciberacoso que según su informe sí que están categorizadas.

SEGUNDO. En cuando a las medidas de prevención, las cuales efectivamente tienen que diseñarse de manera individualizada en función a cada caso particular, consideramos necesario que realice las gestiones oportunas tendentes a obtener los datos solicitados por considerarlos de especial relevancia en la presente investigación. A este respecto deberá indicar en la medida de lo posible qué medidas preventivas en concreto se han puesto en marcha y en qué centro.

Las medidas de intervención al parecer no son registradas ni se deja constancia de estas en un Registro Central. De existir permitiría disponer de una información esencial.

Igualmente, y respecto a las situaciones de especial gravedad o impacto en las comunidades educativas, sería conveniente especificar el número de intervenciones de las Unidades especiales de Orientación y sobre todo el resultado de esas intervenciones.

La migración del registro del Previ a la plataforma ITACA en septiembre de 2018 no puede utilizarse como argumento para el registro de datos. Igualmente, la autonomía de los centros educativos no es obstáculo para que desde la Conselleria se coordinen las actuaciones debidas.

TERCERO. En el informe no se facilita el dato referente a los centros escolares y localidades en los que está en funcionamiento la figura del mediador (figura creada al amparo del art 7 del Decreto 39/2008, de 4 de abril, del Consell, sobre la convivencia en los centros docentes no universitarios sostenidos con centros públicos). Tampoco se facilita la información solicitada referentes a las Aulas de Convivencia (previstas en el art 10 del Decreto 39/2008).

CUARTO. Respecto a la elaboración del proyecto de Decreto por la que se regula la igualdad y convivencia de los centros educativos, interesaría conocer estado de tramitación del proyecto y plazos previstos para su entrada en vigor y puesta en práctica. Es cierto que en la reunión presencial que tuvo lugar en la sede del Síndic, la directora general adelantó parte del contenido del futuro Decreto, pero interesaría tener conocimiento exacto del estado de tramitación y plazos previsibles de aprobación y entrada en vigor.

En fecha **29/06/2022** tiene entrada en esta institución informe ampliador de la Dirección General de Inclusión Educativa que reproducimos a continuación:

1. Dades de centres

Adjuntem annex I amb el llistat de centres que comuniquen incidències que alteren la convivència escolar, amb indicació del nombre d'incidències comunicades, corresponents als cursos 2019-20, 2020-21 i 2021-22. En relació amb aquestes dades, reiterem les consideracions realitzades en l'informe anterior, sobre la necessitat de mantindre'n la confidencialitat i de no estigmatitzar innecessàriament els centres educatius en funció del nombre d'incidències comunicades.

2. Tipologia de l'assetjament.

Adjuntem les dades de què disposem en l'annex II d'aquest informe.

3. Tendència cursos 2019-20, 2020-21, 2021-22

Aquesta direcció general considera que, des del punt de vista estadístic, no es poden realitzar anàlisis de tendències, en tractar-se de períodes amb modificacions substancials de les condicions de la vida escolar. Els cursos 2019- 20, 2020-21 i 2021-22 s'han desenvolupat en condicions anòmales que han modificat la realitat educativa i social dels centres escolars, de la població escolaritzada i de la societat en el seu conjunt. Les mesures d'aïllament total aplicades durant el període confinament domiciliari (curs 2019-20), seguides d'una convivència restringida per les condicions sanitàries i les pertinents adaptacions al context escolar (grups bombolla, reduccions de ràtios, restriccions de contactes en eixides, entrades i moments d'esbarjo, durant els cursos 2020-21 i 2021-22) fan que les situacions no siguin comparables.

Una anàlisi estadística de tendència només resulta vàlida si les condicions dels fenòmens i les variables que incideixen en el mateix es mantenen estables en el temps, ja que els canvis afecten a la fiabilitat de les anàlisis, fins arribar a invalidar-les. Es pot realitzar la comparació numèrica, però no se'n pot extreure cap conclusió estadísticament vàlida.

Finalment, cal assenyalar que les dades s'han obtingut del Registre central d'incidències, PREVI ITACA, plataforma dissenyada per a la notificació de situacions que alteren la convivència escolar. En cap cas poden ser tingudes com a dades estadístiques fiables ni interpretables sociològicament.

Fets aquests aclariments, adjuntem l'annex III amb les dades corresponents al període sol·licitat.

4. Intervencions UEO

Quant al nombre d'intervencions realitzades pels professionals que integren les Unitats Especialitzada d'Orientació, posades en funcionament des de l'1 de setembre de 2021 a l'empara del que preveu el Decret 72/2021, de 21 de maig, del Consell, d'organització de l'orientació educativa i professional en el sistema educatiu valencià i l'Ordre 23/2021, de 6 de juliol, de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, per la qual es determinen els criteris de creació de llocs de professorat de l'especialitat d'Orientació Educativa en els equips d'Orientació Educativa, i per la qual s'ordena la creació de les unitats especialitzades d'Orientació, a la data d'emissió d'aquest informe, s'havien compilat les intervencions que apareixen en l'annex IV d'aquest informe.

5. Mesures preventives i actuacions dels centres educatius

Pel que fa a les mesures preventives desenvolupades pels centres educatius, reiterem la impossibilitat d'aquesta Administració, en el moment actual, de recollir accions concretes impulsades pels centres educatius en matèria de prevenció, com programes de mediació, així com el nombre d'aules de convivència existents o el tipus d'intervencions realitzades.

Com es va traslladar en la reunió mantinguda el 18/05/2021 en la seu de la institució, des del curs 2019-20, no s'han pogut compilar les actuacions de centre en la gestió de la convivència escolar. Abans de la irrupció de la pandèmia, els centres rebien un formulari sobre la situació de la convivència escolar a la finalització del curs escolar que proporcionava dades a l'Administració. Tanmateix, aquesta conselleria ha hagut d'alleugerir la càrrega burocràtica i administrativa dels equips directius, amb la finalitat que pogueren focalitzar totes les actuacions en la millora de la gestió dels centres i en l'organització de la resposta educativa a l'alumnat en un període convuls i difícil per als professionals de l'educació.

No obstant això, les actuacions que realitzen els centres educatius es troben suficientment regulades i protocolaritzades en la normativa vigent: reglaments orgànics i funcionals dels centres de les diferents etapes; Decret 39/2008, de 4 d'abril, del Consell, sobre la convivència en els centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics i sobre els drets i deures de l'alumnat, pares, mares, tutors o tutores, professorat i personal d'administració i servicis; i l'Ordre 62/2014, de

28 de juliol, de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, per la qual s'actualitza la normativa que regula l'elaboració dels plans de convivència en els centres educatius de la Comunitat Valenciana i s'estableixen els protocols d'actuació i intervenció davant de supòsits de violència escolar.

Amb caràcter general, en els casos d'assetjament escolar, en el cas que qualsevol membre de la comunitat educativa d'un centre educatiu detecte un cas de presumpte assetjament escolar o violència envers un altre membre de la comunitat educativa, qualsevulla que siga la seua naturalesa, té el deure de comunicar la situació a la direcció del centre educatiu, que iniciarà les actuacions previstes en el protocol d'actuació davant supòsits d'assetjament escolar, regulat en l'Ordre 62/2014 de 28 de juliol, de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, per la qual s'actualitza la normativa que regula l'elaboració dels plans de convivència en els centres educatius de la Comunitat Valenciana i s'estableixen els protocols d'actuació i intervenció davant de supòsits de violència escolar.

Entre les actuacions previstes, la direcció del centre ha de registrar la incidència en el Registre central d'incidències PREVI ITACA, iniciar la investigació dels fets i, en cas de confirmar-se la situació, notificar el cas a través de la plataforma. A partir d'aquest moment, es conforma un equip d'intervenció, es dissenya un pla d'intervenció, en el qual s'actuarà sobre la víctima i les persones agressores i, en funció de la gravetat de la situació, la Inspecció d'Educació podrà activar la intervenció de la Unitat Especialitzada d'Orientació de convivència i conducta o la d'igualtat i diversitat (si és assetjament per lgtbifòbia).

En la pàgina web de la conselleria d'Educació, Cultura i Esport es troben disponibles la totalitat de protocols per a la igualtat i la convivència, els diagrames de flux de cada procediment i guies orientatives per a l'aplicació d'aquests protocols, entre les quals, les Orientacions per al tractament de l'assetjament per lgtbifòbia:

<https://ceice.gva.es/va/web/inclusioeducativa/protocols#assetjament-intimidacio>

6. Quant a la figura de coordinació de benestar i protecció, la Llei Orgànica 3/2020, de 29 de desembre, per la qual es modifica la Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'Educació, estableix en l'article seixanta sis que:

5. Les administracions educatives han de regular els protocols d'actuació enfront d'indicis d'assetjament escolar, ciberassetjament, assetjament sexual, violència de gènere i qualsevol altra manifestació de violència, així com els requisits i les funcions que ha d'exercir el coordinador o coordinadora de benestar i protecció, que s'ha de designar en tots els centres educatius independentment de la seva titularitat. Les directores, directors o titulars de centres educatius s'han de responsabilitzar que la comunitat educativa estigui informada dels protocols d'actuació existents, així com de l'execució i el seguiment de les actuacions que s'hi preveuen. En tot cas, s'han de garantir els drets de les persones afectades.». A l'espera del desplegament normatiu de la Llei Orgànica 3/2020, en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, la coordinació d'igualtat i convivència, creada amb anterioritat a l'aprovació de la Llei orgànica 3/2020, assumeix les funcions pròpies de la coordinació de benestar i protecció i es troba plenament institucionalitzada en la totalitat de centres educatius que imparteixen ensenyaments obligatoris.

7. Quant al projecte de decret d'igualtat i convivència, es troba en fase d'audiència a altres conselleries (...) "

2. Consideracions

Conclou la tramitació ordinària de la queixa, la resollem amb les dades que consten en l'expedient. En aquest sentit, li demanem que considere els arguments i reflexions que a continuació li exposem i que són el fonament de les recomanacions amb les quals concloem.

Com a consideracions prèvies, cal ressenyar que la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport ha col·laborat, donant resposta a la majoria de les peticions concretes d'informació sol·licitada per aquesta institució. Tanmateix, hem de fer algunes precisions tenint en compte que, de conformitat amb

2. Consideraciones

Concluida la tramitación ordinaria de la queja, resolvemos la misma con los datos obrantes en el expediente. En este sentido le ruego considere los argumentos y reflexiones que a continuación le expongo que son el fundamento de las recomendaciones con las que concluimos.

Como consideraciones previas, es de reseñar que la Conselleria de Educación, Cultura y Deporte ha colaborado, dando respuesta a la mayoría de las peticiones concretas de información solicitada por esta institución. Es necesario no obstante hacer algunas precisiones teniendo en cuenta que de

l'art 1 de la Llei 2/2021, de 26 de març, del Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana, el Síndic en les seues actuacions ha d'atendre especialment la protecció dels drets de la infància i de l'adolescència reconeguts per la Convenció de les Nacions Unides sobre els drets del xiquet i per la legislació sobre la infància i l'adolescència, i a aquest efecte, el Síndic de Greuges té la condició de defensor dels drets de la infància i de l'adolescència.

Així, l'art 19 de la Llei 2/2021, de 26 de març, del Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana, disposa que el Síndic de Greuges ha de prestar una atenció preferent i prioritària a aquells supòsits en els quals es puga detectar l'existència de persones o col·lectius en situacions de risc d'exclusió o d'especial vulnerabilitat, derivades de la pobresa, la marginalitat, la violència de gènere, els períodes prolongats de desocupació, la falta d'accés a recursos o serveis bàsics, la diversitat funcional, la dependència, la forma de família, l'edat, la malaltia, l'origen racial o ètnic, la immigració, la cultura, la llengua, la religió, les creences, l'orientació sexual, la identitat o expressió de gènere, el desenvolupament sexual divers o no binari, o la discriminació per qualsevol de les condicions o circumstàncies personals o socials a les quals es refereix l'article 14 de la Constitució.

La Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant de la violència, no sols respon a la necessitat d'introduir en el nostre ordenament jurídic els compromisos internacionals en la protecció integral dels persones menors d'edat, sinó també, a la rellevància d'una matèria que connecta de manera directa amb el seu desenvolupament de la nostra societat.

Entre els objectius de desenvolupament sostenible de les Nacions Unides, que 193 països es van comprometre a complir, plasmats en l'Agenda 2030, és troba l'Objectiu 16: «Pau, justícia i institucions sòlides». Dues de les metes d'aquest objectiu són posar fi al maltractament, l'explotació, el tràfic de persones i totes les formes de violència i tortura contra els infants, com també promoure l'estat de dret en els plans nacional i internacional, i garantir la igualtat d'accés a la justícia per a totes les persones.

En aquest sentit, cal destacar els articles 22 i 23 de la Llei, que disposen:

Article 22. De la sensibilització

1. Les administracions públiques han de promoure, en

conformidad con el art 1 de la Ley 2/2021, de 26 de marzo, del Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana, el Síndic en sus actuaciones tiene que atender especialmente la protección de los derechos de la infancia y de la adolescencia reconocidos por la Convención de las Naciones Unidas sobre los derechos del niño y por la legislación sobre la infancia y la adolescencia y a estos efectos, el Síndic de Greuges tiene la condición de defensor de los derechos de la infancia y de la adolescencia.

Así el art 19 de la Ley 2/2021, de 26 de marzo, del Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana dispone que, el Síndic de Greuges prestará una atención preferente y prioritaria a aquellos supuestos en los que pueda detectarse la existencia de personas o colectivos en situaciones de riesgo de exclusión o de especial vulnerabilidad, derivadas de la pobreza, la marginalidad, la violencia de género, los periodos prolongados de desempleo, la falta de acceso a recursos o servicios básicos, la diversidad funcional, la dependencia, la forma de familia, la edad, la enfermedad, el origen racial o étnico, la inmigración, la cultura, la lengua, la religión, las creencias, la orientación sexual, la identidad o expresión de género, el desarrollo sexual diverso o no binario, o la discriminación por cualquiera de las condiciones o circunstancias personales o sociales a las que se refiere el artículo 14 de la Constitución.

La Ley orgánica 8/2021, de 4 de junio, de protección integral a la infancia y la adolescencia frente a la violencia, no sólo responde a la necesidad de introducir en nuestro ordenamiento jurídico los compromisos internacionales en la protección integral de las personas menores de edad, sino también, a la relevancia de una materia que conecta de forma directa con el sano desarrollo de nuestra sociedad.

Entre los objetivos de desarrollo sostenible de Naciones Unidas, que 193 países se comprometieron a cumplir, plasmados en la Agenda 2030, se encuentra el Objetivo 16: «Paz, justicia e instituciones sólidas». Dos de las metas de este objetivo, son poner fin al maltrato, la explotación, la trata y todas las formas de violencia y tortura contra los niños, y promover el estado de derecho en los planos nacional e internacional y garantizar la igualdad de acceso a la justicia para todas las personas.

En este sentido caben destacar los artículos 22 y 23 de la ley que disponen:

Artículo 22. De la sensibilización

1. Las administraciones públicas promoverán, en el ámbito

l'àmbit de les seues competències, campanyes i accions concretes d'informació avaluable i basades en l'evidència, destinades a conscienciar la societat sobre el dret dels xiquets, xiquetes i adolescents a rebre un bon tracte. Aquestes campanyes han d'incloure mesures contra aquells discursos, conductes i actes que afavorisquen la violència sobre la infància i l'adolescència en les seues diferents manifestacions, inclosos la discriminació, la criminalització i l'odi, amb l'objectiu de promoure el canvi d'actituds en el context social.

Així mateix, les administracions públiques han d'impulsar campanyes específiques de sensibilització per a promoure un ús segur i responsable d'Internet, des d'un enfocament d'aprofitament de les oportunitats i el seu ús en positiu, i incorporar-hi la perspectiva i les opinions de xiquets, xiquetes i adolescents.

2. Aquestes campanyes s'han de realitzar de manera accessible i diferenciar per trams d'edat, de manera que s'hi garantisca l'accés a totes les persones menors d'edat i, especialment, a aquelles que per raó de la seua discapacitat necessiten suports específics.

Article 23. De la prevenció

1. Les administracions públiques competents han d'establir plans i programes de prevenció per a l'erradicació de la violència sobre la infància i l'adolescència.

Aquests plans i programes han de comprendre mesures específiques en els àmbits familiar, educatiu, sanitari, dels serveis socials, de les noves tecnologies, de l'esport i l'oci i de les Forces i Cossos de Seguretat, en el marc de l'estratègia d'erradicació de la violència sobre la infància i l'adolescència, i han de ser avaluats en els termes que establisquen les administracions públiques competents.

2. Els plans i programes de prevenció per a l'erradicació de la violència sobre la infància i l'adolescència han d'identificar, conformement als factors de risc, els xiquets, xiquetes i adolescents en situació d'especial vulnerabilitat, i també els grups específics d'alt risc, a fi de prioritzar les mesures i recursos destinats a aquests col·lectius.

3. En tot cas, tindran la consideració d'actuacions en matèria de prevenció les següents:

- a) Les dirigides a la promoció del bon tracte en tots els àmbits de la vida de xiquets, xiquetes i adolescents, i també totes les orientades a la formació en criança positiva.
- b) Les dirigides a detectar, reduir o evitar les situacions que provoquen els processos d'exclusió o inadaptació social, que dificulten el benestar i ple desenvolupament de xiquets, xiquetes i adolescents.
- c) Aquelles que tenen com a objectiu mitigar o compensar els factors que afavoreixen la deterioració de l'entorn familiar i social de les persones menors d'edat.
- d) Aquelles que persegueixen reduir o eliminar les situacions de desprotecció causades per qualsevol forma de violència sobre la infància i l'adolescència.
- e) Aquelles que promouen la informació dirigida a xiquets, xiquetes i adolescents, la participació infantil i juvenil, com també la implicació de les persones menors d'edat en els propis processos de sensibilització i prevenció.
- f) Aquelles que fomenten la conciliació familiar i laboral, i també la corresponsabilitat parental.
- g) Les enfocades a fomentar, tant en les persones adultes com en les menors d'edat, el coneixement dels principis i disposicions de la Convenció sobre els Drets del Xiquet.

de sus competencias, campañas y acciones concretas de información evaluable y basadas en la evidencia, destinadas a concienciar a la sociedad acerca del derecho de los niños, niñas y adolescentes a recibir un buen trato. Dichas campañas incluirán medidas contra aquellas conductas, discursos y actos que favorecen la violencia sobre la infancia y la adolescencia en sus distintas manifestaciones, incluida la discriminación, la criminalización y el odio, con el objetivo de promover el cambio de actitudes en el contexto social.

Asimismo, las administraciones públicas impulsarán campañas específicas de sensibilización para promover un uso seguro y responsable de Internet, desde un enfoque de aprovechamiento de las oportunidades y su uso en positivo, incorporando la perspectiva y opiniones de los propios niños, niñas y adolescentes.

2. Estas campañas se realizarán de modo accesible, diferenciando por tramos de edad, de manera que se garantice el acceso a las mismas a todas las personas menores de edad y especialmente, a aquellas que por razón de su discapacidad necesitan de apoyos específicos.

Artículo 23. De la prevención.

1. Las administraciones públicas competentes establecerán planes y programas de prevención para la erradicación de la violencia sobre la infancia y la adolescencia.

Estos planes y programas comprenderán medidas específicas en los ámbitos familiar, educativo, sanitario, de los servicios sociales, de las nuevas tecnologías, del deporte y el ocio y de las Fuerzas y Cuerpos de Seguridad, en el marco de la estrategia de erradicación de la violencia sobre la infancia y la adolescencia, y deberán ser evaluados en los términos que establezcan las administraciones públicas competentes.

2. Los planes y programas de prevención para la erradicación de la violencia sobre la infancia y la adolescencia identificarán, conforme a los factores de riesgo, a los niños, niñas y adolescentes en situación de especial vulnerabilidad, así como a los grupos específicos de alto riesgo, con el objeto de priorizar las medidas y recursos destinados a estos colectivos.

3. En todo caso, tendrán la consideración de actuaciones en materia de prevención las siguientes:

- a) Las dirigidas a la promoción del buen trato en todos los ámbitos de la vida de los niños, niñas y adolescentes, así como todas las orientadas a la formación en parentalidad positiva.
- b) Las dirigidas a detectar, reducir o evitar las situaciones que provocan los procesos de exclusión o inadaptación social, que dificultan el bienestar y pleno desarrollo de los niños, niñas y adolescentes.
- c) Las que tienen por objeto mitigar o compensar los factores que favorecen el deterioro del entorno familiar y social de las personas menores de edad.
- d) Las que persiguen reducir o eliminar las situaciones de desprotección debidas a cualquier forma de violencia sobre la infancia y la adolescencia.
- e) Las que promuevan la información dirigida a los niños, niñas y adolescentes, la participación infantil y juvenil, así como la implicación de las personas menores de edad en los propios procesos de sensibilización y prevención.
- f) Las que fomenten la conciliación familiar y laboral, así como la corresponsabilidad parental.
- g) Las enfocadas a fomentar tanto en las personas adultas como en las menores de edad el conocimiento de los principios y disposiciones de la Convención sobre los Derechos del Niño.

h) Les dirigides a conscienciar la societat de totes les barreres que situen xiquets, xiquetes i adolescents en situacions de desavantatge social i risc de patir violència, com també les dirigides a reduir o eliminar aquestes barreres.

i) Les destinades a fomentar la seguretat en tots els àmbits de la infància i l'adolescència.

j) Les dirigides al foment de relacions igualitàries entre xiquets i xiquetes, en les quals s'identifiquen les diferents formes de violència contra xiquetes, adolescents i dones.

k) Les dirigides a formar de manera contínua i especialitzada els professionals que intervien habitualment amb xiquets, xiquetes i adolescents, en qüestions relacionades amb l'atenció a la infància i l'adolescència, amb particular atenció als col·lectius en situació d'especial vulnerabilitat.

l) Les encaminades a evitar que xiquetes, xiquets i adolescents abandonen els seus estudis per a assumir compromisos laborals i familiars, no concordes amb la seua edat, amb especial atenció al matrimoni infantil, que afecta les xiquetes amb motiu de sexe.

m) Qualsevol altra que es reculla en relació amb els diversos àmbits d'actuació regulats en aquesta llei.

4. Les actuacions de prevenció contra la violència en xiquets, xiquetes i adolescents han de tenir una consideració prioritària. Amb aquesta finalitat, els Pressupostos Generals de l'Estat s'hauran d'acompanyar amb la documentació associada a l'informe d'impacte en la infància, en l'adolescència i en la família en la qual els diferents centres gestors del pressupost han d'individualitzar les partides pressupostàries consignades per a dur-les a terme.

h) Las dirigidas a concienciar a la sociedad de todas las barreras que sitúan a los niños, niñas y adolescentes en situaciones de desventaja social y riesgo de sufrir violencia, así como las dirigidas a reducir o eliminar dichas barreras.

i) Las destinadas a fomentar la seguridad en todos los ámbitos de la infancia y la adolescencia.

j) Las dirigidas al fomento de relaciones igualitarias entre los niños y niñas, en las que se identifiquen las distintas formas de violencia contra niñas, adolescentes y mujeres.

k) Las dirigidas a formar de manera continua y especializada a los profesionales que intervienen habitualmente con niños, niñas y adolescentes, en cuestiones relacionadas con la atención a la infancia y adolescencia, con particular atención a los colectivos en situación de especial vulnerabilidad.

l) Las encaminadas a evitar que niñas, niños y adolescentes abandonen sus estudios para asumir compromisos laborales y familiares, no acordes con su edad, con especial atención al matrimonio infantil, que afecta a las niñas en razón de sexo.

m) Cualquier otra que se recoja en relación a los distintos ámbitos de actuación regulados en esta ley.

4. Las actuaciones de prevención contra la violencia en niños, niñas y adolescentes, tendrán una consideración prioritaria. A tal fin, los Presupuestos Generales del Estado se acompañarán de documentación asociada al informe de impacto en la infancia, en la adolescencia y en la familia en la que los distintos centros gestores del presupuesto individualizarán las partidas presupuestarias consignadas para llevarlas a cabo.

És fonamental igualment destacar que l'article 30 de la Llei orgànica estableix entre altres principis que el sistema educatiu s'ha de regir pel respecte mutu de tots els membres de la comunitat educativa i ha de fomentar una educació accessible, igualitària, inclusiva i de qualitat que permeta el desenvolupament ple de xiquets, xiquetes i adolescents i la seua participació en **una escola segura i lliure de violència, en la qual es garantisca el respecte, la igualtat i la promoció de tots els seus drets fonamentals i llibertats públiques, mitjançant l'ús de mètodes pacífics de comunicació, negociació i resolució de conflictes.**

La Llei orgànica 2/2006, de 3 maig, d'educació, modificada per la Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa, assenyala com un dels principis en els quals s'inspira el sistema educatiu espanyol la transmissió i posada en pràctica de valors que afavorisquen la llibertat personal, la responsabilitat, la ciutadania democràtica, la solidaritat, la tolerància, la igualtat, el respecte i la justícia, com també que ajuden a superar qualsevol tipus de discriminació. Aquesta llei considera essencial la preparació per a la ciutadania activa i l'adquisició de les competències socials i cíviques, recollides en la Recomanació del Parlament Europeu i del Consell de 18 de desembre de 2006, sobre les competències clau per a l'aprenentatge permanent. En la Llei orgànica 8/2013 s'aborda aquesta necessitat de manera

Es fundamental igualmente destacar que en el artículo 30 de la Ley orgánica establece entre otros principios que el sistema educativo debe regirse por el respeto mutuo de todos los miembros de la comunidad educativa y debe fomentar una educación accesible, igualitaria, inclusiva y de calidad que permita el desarrollo pleno de los niños, niñas y adolescentes y su participación en **una escuela segura y libre de violencia, en la que se garantice el respeto, la igualdad y la promoción de todos sus derechos fundamentales y libertades públicas, empleando métodos pacíficos de comunicación, negociación y resolución de conflictos.**

La Ley Orgánica 2/2006, de 3 mayo, de Educación, modificada por la Ley Orgánica 8/2013, de 9 de diciembre, para la Mejora de la Calidad Educativa, señala como uno de los principios en los que se inspira el sistema educativo español la transmisión y puesta en práctica de valores que favorezcan la libertad personal, la responsabilidad, la ciudadanía democrática, la solidaridad, la tolerancia, la igualdad, el respeto y la justicia, así como que ayuden a superar cualquier tipo de discriminación. Esta ley considera esencial la preparación para la ciudadanía activa y la adquisición de las competencias sociales y cívicas, recogidas en la Recomendación del Parlamento Europeo y del Consejo de 18 de diciembre de 2006, sobre las competencias clave para el aprendizaje permanente. En la Ley Orgánica 8/2013, se aborda

transversal quan incorpora l'educació cívica i constitucional a totes les assignatures durant l'educació bàsica, de manera que l'adquisició de competències socials i cíviques s'incloga en la dinàmica quotidiana dels processos d'ensenyament i aprenentatge i es potencie d'aqueixa forma, a través d'un plantejament conjunt, la seua possibilitat de transferència i el seu caràcter orientador.

A més, en el seu article 1, la Llei orgànica 2/2006, modificada per la Llei orgànica 8/2013, estableix com una finalitat del sistema educatiu l'educació en l'exercici de la tolerància i de la llibertat dins dels principis democràtics de convivència. L'apartat k) destaca la necessitat d'una educació per a la prevenció de conflictes i la resolució pacífica d'aquests, com també per a la no-violència en tots els àmbits de la vida personal, familiar i social, i especialment en el de l'assetjament escolar.

La finalitat essencial de l'educació del segle XXI és secundar i augmentar la dignitat i el benestar de totes les persones, i el camí per a aconseguir-ho és la inclusió, l'acceptació de la diversitat com un valor i una educació que no rebutge ni margine a ningú. El dret a la inclusió es transforma en el referent per a identificar els canvis escolars i promoure les condicions encaminades a reduir les situacions d'exclusió, especialment dels col·lectius més vulnerables. Es tracta d'identificar i eliminar barreres que limiten l'accés, l'aprenentatge i la participació de tot l'alumnat. I per barreres cal entendre la falta de recursos, serveis i ajudes que hauria de prestar l'Administració. Una línia fonamental d'actuació en el context escolar és la participació de tots els seus agents, per a garantir la promoció d'una convivència pacífica que assegure la inclusió real de tots i totes.

L'escola ha de ser un lloc on es pot practicar i aprendre la convivència entre diferents, un lloc de relació del qual ha de quedar exclòs qualsevol tipus de violència, discriminació o humiliació i, en els últims anys, ha sigut creixent la preocupació social pels actes de violència escolar que, en alguns casos coneguts per tothom, ha assolit una gravetat d'una magnitud tal que podríem qualificar-la "d'alarma social", que es coneix com assetjament (*bullying*), i que considerem de vital importància la manera d'actuar dels equips directius dels centres educatius en relació amb la prevenció i intervenció en qualsevol forma de violència, per xicoteta que aquesta pugja semblar i que, de vegades, es considera «coses de xiquets».

El Síndic de Greuges, com a defensor dels drets de les persones i, en particular, dels col·lectius més

esta necesidad de forma transversal, al incorporar la educación cívica y constitucional a todas las asignaturas durante la educación básica, de forma que la adquisición de competencias sociales y cívicas se incluya en la dinámica cotidiana de los procesos de enseñanza y aprendizaje y se potencie de esa forma, a través de un planteamiento conjunto, su posibilidad de transferencia y su carácter orientador.

Además, en su artículo 1, la Ley Orgánica 2/2006, modificada por la Ley Orgánica 8/2013, establece como un fin del sistema educativo la educación en el ejercicio de la tolerancia y de la libertad dentro de los principios democráticos de convivencia. El apartado k) destaca la necesidad de una educación para la prevención de conflictos y la resolución pacífica de los mismos, así como para la no violencia en todos los ámbitos de la vida personal, familiar y social, y en especial en el del acoso escolar.

La finalidad esencial de la educación del siglo XXI es apoyar y aumentar la dignidad y el bienestar de todas las personas, y el camino para conseguirlo es la inclusión, la aceptación de la diversidad como un valor y una educación que no rechaza ni margina a nadie. El derecho a la inclusión se transforma en el referente para identificar los cambios escolares y promover las condiciones encaminadas a reducir las situaciones de exclusión, especialmente de los colectivos más vulnerables. Se trata de identificar y eliminar barreras que limitan el acceso, el aprendizaje y la participación de todo el alumnado. Y se entiende por barreras la falta de recursos, servicios y ayudas que tendría que prestar la Administración. Una línea fundamental de actuación en el contexto escolar es la participación de todos sus agentes, para garantizar la promoción de una convivencia pacífica que asegure la inclusión real de todos y todas.

La escuela debe ser un lugar donde se puede practicar y aprender la convivencia entre diferentes, un lugar de relación del que debe quedar excluido cualquier tipo de violencia discriminación o humillación y, en los últimos años, ha sido creciente la preocupación social por los actos de violencia escolar que, en algunos casos de todos conocidos, ha alcanzado una gravedad de tal magnitud que podríamos calificarla de "alarma social", que se conoce como "bullying", y que consideramos de vital importancia la forma de actuar de los equipos directivos de los centros educativos con relación a la prevención e intervención en cualquier forma de violencia, por pequeña que ésta pueda parecer y que, en ocasiones, se considera «cosas de niños».

El Síndic de Greuges, en cuanto a defensor de los derechos de las personas y, en particular, de los

vulnerables, un dels quals és, sens dubte, el dels menors d'edat, ha sigut sensible a una problemàtica que posa en joc la dignitat d'aquests: el maltractament entre iguals en l'àmbit escolar, ja que, independentment de la família, hi ha un àmbit on els xiquets/es han d'estar resguardats de comportaments i actituds violentes, i aquest és, sens dubte, l'escola, a la qual s'accedeix no sols per a l'adquisició de coneixements, sinó també per a aprendre a conviure sense violència i amb respecte a totes les persones, sense cap discriminació.

La lluita contra la violència en la infància és un imperatiu de drets humans. Per a promoure els drets de xiquets, xiquetes i adolescents consagrats en la Convenció sobre els Drets del Xiquet és essencial assegurar i promoure el respecte de la seua dignitat humana i integritat física i psicològica, mitjançant la prevenció de tota forma de violència.

La protecció de les persones menors d'edat és una obligació prioritària dels poders públics, reconeguda en l'article 39 de la Constitució Espanyola i en diversos tractats internacionals, entre els quals destaca l'esmentada Convenció sobre els Drets del Xiquet, adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 20 de novembre de 1989 i ratificada per Espanya el 1990.

La violència sobre persones menors d'edat és una realitat execrable i estesa a una pluralitat de fronts. Pot passar desapercebuda sovint per la intimitat dels àmbits en els quals té lloc, com és el cas de les esferes familiar i escolar, uns entorns en els quals s'esdevenen la major part dels incidents i que, en tot cas, haurien de ser marcs de seguretat i desenvolupament personal per a xiquets, xiquetes i adolescents. A més, és freqüent que en aquests escenaris de violència confluisquen variables sociològiques, educatives, culturals, sanitàries, econòmiques, administratives i jurídiques, cosa que obliga al fet que qualsevol aproximació legislativa sobre la qüestió requereisca un ampli enfocament multidisciplinari.

Una vegada establert això anterior i sent conscients de l'esforç i la implicació realitzats per l'Administració educativa posada de manifest en la reunió que va tenir lloc en aquesta institució en data 18/05/2022 amb els responsables en la matèria, l'entitat del problema de la violència en l'entorn escolar requereix eficàcia en l'actuació dels poders públics per a poder prevenir i afrontar les situacions de risc que es produeixen en l'entorn escolar.

Així, l'art 103 de la Constitució Espanyola en el seu apartat primer exigeix a l'Administració Pública que

colectivos más vulnerables, uno de los cuales es, sin duda, el de los menores de edad, ha sido sensible a una problemática que pone en juego la dignidad de los mismos: el maltrato entre iguales en el ámbito escolar, ya que, independientemente de la familia, hay un ámbito donde los niños/as deben estar a salvo de comportamientos y actitudes violentas, éste es, sin duda alguna, la escuela, a la que se accede no sólo para la adquisición de conocimientos, sino también para aprender a convivir sin violencia y con respeto a todas las personas, sin discriminación alguna.

La lucha contra la violencia en la infancia es un imperativo de derechos humanos. Para promover los derechos de los niños, niñas y adolescentes consagrados en la Convención sobre los Derechos del Niño es esencial asegurar y promover el respeto de su dignidad humana e integridad física y psicológica, mediante la prevención de toda forma de violencia.

La protección de las personas menores de edad es una obligación prioritaria de los poderes públicos, reconocida en el artículo 39 de la Constitución Española y en diversos tratados internacionales, entre los que destaca la mencionada Convención sobre los Derechos del Niño, adoptada por la Asamblea General de las Naciones Unidas el 20 de noviembre de 1989 y ratificada por España en 1990.

La violencia sobre personas menores de edad es una realidad execrable y extendida a pluralidad de frentes. Puede pasar desapercibida en numerosas ocasiones por la intimidad de los ámbitos en los que tiene lugar, tal es el caso de las esferas familiar y escolar, entornos en los que suceden la mayor parte de los incidentes y que, en todo caso, debieran ser marcos de seguridad y desarrollo personal para niños, niñas y adolescentes. Además, es frecuente que en estos escenarios de violencia confluyan variables sociológicas, educativas, culturales, sanitarias, económicas, administrativas y jurídicas, lo que obliga a que cualquier aproximación legislativa sobre la cuestión requiera un amplio enfoque multidisciplinario.

Sentado lo anterior y siendo consciente del esfuerzo y la implicación realizada por la administración educativa puesta de manifiesto en la reunión que tuvo lugar en esta institución en fecha 18/05/2022 con los responsables en la materia, la entidad del problema de la violencia en el entorno escolar requiere eficacia en la actuación de los poderes públicos para poder prevenir y hacer frente a las situaciones de riesgo que se producen en el entorno escolar.

Así el art 103 de la Constitución española en su apartado primero exige a la Administración Pública

servisca amb objectivitat els interessos generals i actue d'acord amb els principis d'eficàcia, jerarquia, descentralització, desconcentració i coordinació, amb sotmetiment ple a la llei i al dret, uns principis que reproduïx l'art 3 de la Llei 40/2015 d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic que imposa el deure de respectar en les seues actuacions administratives, entre d'altres, els principis d'eficàcia en el compliment dels objectius fixats, d'economia, suficiència i adequació estricta dels mitjans a les finalitats institucionals i el d'eficiència en l'assignació i utilització dels recursos públics.

3. Consideracions a l'Administració

Davant del que hem exposat, sobre la base de l'informe elaborat per la Conselleria, cal realitzar les consideracions següents, dins de la limitació derivada del deure de confidencialitat exigible en aquesta matèria.

En primer lloc crida l'atenció el nombre de casos de violència escolar detectats especialment a la província d'Alacant (521 d'un total de 1.221 arreu de la Comunitat Valenciana) i els elevats percentatges d'autolesions (24,57% del total de casos) i amenaces de suïcidi (17,66% del total de casos) que han tingut lloc en el període objecte d'estudi.

És difícil traure conclusions referents a tendències estadístiques, ja que efectivament l'estudi dels casos de violència es correspon amb un període en el qual tenen lloc modificacions substancials en les condicions de la vida escolar. La convivència a l'escola ha sigut restringida per les condicions sanitàries derivades de la COVID-19, per la qual cosa les situacions en uns períodes i en els altres no resulten comparables.

Les unitats especialitzades d'orientació, des de la seua posada en marxa l'01/09/2021, realitzen nombroses intervencions que evidencien, tant l'alarmant elevat nombre de situacions de violència que tenen lloc, com l'efectiva detecció d'aquestes per part de l'Administració educativa.

S'observa, però, una falta de concreció en les mesures preventives impulsades pels centres pel que fa a la implementació dels programes de mediació i la posada en marxa de les aules de convivència previstes en la normativa, que contrasta amb els avanços duts a terme en l'elaboració de protocols d'actuació.

També s'evidencia l'escassa formació que durant el període objecte d'investigació han rebut els equips docents o directius dels centres amb la finalitat de

que sirva con objetividad los intereses generales y actúa de acuerdo con los principios de eficacia, jerarquía, descentralización, desconcentración y coordinación, con sometimiento pleno a la ley y al Derecho, principios que reproduce el art 3 de la Ley 40/2015 de 1 de octubre, de Régimen Jurídico del Sector Público que impone el deber de respetar en sus actuaciones administrativas, entre otros, los principios de eficacia en el cumplimiento de los objetivos fijados, de economía, suficiencia y adecuación estricta de los medios a los fines institucionales y el de eficiencia en la asignación y utilización de los recursos públicos.

3. Consideraciones a la Administración

Ante lo expuesto, sobre la base del informe elaborado por la Conselleria, cabe realizar las siguientes consideraciones dentro de la limitación derivada del deber de confidencialidad exigible en esta materia

En primer lugar, llama la atención el número de casos de violencia escolar detectados especialmente en la Provincia de Alicante (521 de un total de 1221 en toda la Comunidad Valenciana), así como los altos porcentajes de autolesiones (24,57% del total de casos) y amenazas de suicidio (17,66% del total de casos) que han tenido lugar en el periodo objeto de estudio.

Es difícil sacar conclusiones referentes a tendencias estadísticas dado que, efectivamente el estudio de los casos de violencia se corresponde con un periodo en el que tienen lugar modificaciones sustanciales en las condiciones de la vida escolar. La convivencia en la escuela se ha visto restringida por las condiciones sanitarias derivadas de la COVID-19, por lo que las situaciones en unos y otros periodos no resultan comparables.

Las Unidades Especializadas de Orientación desde su puesta en marcha 01/09/2021 realizan numerosas intervenciones que evidencian tanto el alarmante elevado número de situaciones de violencia que tienen lugar como la efectiva detección de los mismos por parte de la administración educativa.

Se observa sin embargo una falta de concreción en las medidas preventivas impulsadas por los centros en lo que se refiere a la implementación de los programas de mediación y la puesta en marcha de las aulas de convivencia previstas en la normativa, que contrasta con los avances llevados a cabo en la elaboración de protocolos de actuación

También se evidencia la escasa formación que durante el periodo objeto de investigación han recibido los equipos docentes o directivos de los

detectar indicis de situacions d'assetjament.

Les conclusions exposades en l'apartat anterior, i qualssevol altres que s'extraguen de la investigació efectuada i de les dades que aquesta ha proporcionat, han de servir per a orientar les actuacions preventives i correctores tendents a erradicar la violència entre alumnes en l'àmbit escolar, i sense perjudici de la participació de l'alumnat dels centres. Hauran de ser, doncs, les administracions i autoritats educatives, els professionals de l'educació, els pedagogs, els psicòlegs, les mares i pares i les associacions que els representen, els equips directius dels centres docents, qui, cadascú en el seu àmbit propi, acorden les polítiques que cal seguir, les actuacions que s'han de dur a terme, les intervencions que convé proposar i practicar, sobre la base objectiva del coneixement real del problema que proporciona la investigació epidemiològica efectuada.

El que la institució pretén a l'hora de formular aquestes recomanacions generals és **PROPOSAR** certes línies d'intervenció que semblen particularment oportunes, ja siga per la seua connexió més o menys directa amb la investigació efectuada, ja siga per l'eficàcia acreditada en l'experiència de les intervencions ja posades en pràctica en països del nostre entorn. Òbviament, moltes de les línies d'actuació que a continuació es proposen ja estan iniciades o fins i tot gaudeixen d'una certa tradició en l'àmbit de competències de les diverses autoritats educatives. Quan això és així, amb la corresponent recomanació es pretén recolzar l'orientació preexistent; i quan això no succeísca, el que es pretén és encoratjar l'acció administrativa i l'exercici de les pròpies competències en la direcció que es jutja més adequada. Així doncs, i fonamentades en les raons que sucintament s'expressen en els paràgrafs que les antecedeixen, es formulen a continuació diverses recomanacions que han de ser preses en consideració dins dels límits ja manifestats i amb les finalitats de què s'ha fet esment exprés.

4. Resolució

Davant de tot el que hem dit més amunt i de conformitat amb el que s'estableix en l'article 33 de la Llei 2/2021, de 26 de març, del Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana, formulem les següents consideracions **A la CONSELLERIA D'EDUCACIÓ, CULTURA I ESPORT**:

1. RECOMANEM que promoga periòdicament estudis que permeten conèixer la situació real i l'evolució de les conductes agressives i les actituds violentes en els centres educatius. Sense una presa

centros con la finalidad de detectar indicios de situaciones de acoso

Las conclusiones expuestas en el apartado anterior, y cualesquiera otras que se extraigan de la investigación efectuada y de los datos que la misma ha proporcionado, deben servir para orientar las actuaciones preventivas y correctoras tendentes a erradicar la violencia entre alumnos en el ámbito escolar, y sin perjuicio de la participación del alumnado de los centros. Deberán ser, pues, las administraciones y autoridades educativas, los profesionales de la educación, los pedagogos, los psicólogos, las madres y padres y las asociaciones que los representan, los equipos directivos de los centros docentes, los que, cada uno en su ámbito propio, acuerden las políticas a seguir, las actuaciones a realizar, las intervenciones a proponer y practicar, sobre la base objetiva del conocimiento real del problema que proporciona la investigación epidemiológica efectuada.

Lo que la Institución pretende a la hora de formular estas recomendaciones generales es **PROPONER** ciertas líneas de intervención que parecen particularmente oportunas, bien sea por su conexión más o menos directa con la investigación efectuada, o bien por la eficacia acreditada en la experiencia de las intervenciones ya puestas en práctica en países de nuestro entorno. Obviamente, muchas de las líneas de actuación que a continuación se proponen ya están iniciadas o incluso gozan de una cierta tradición en el ámbito de competencias de las distintas autoridades educativas. Cuando esto es así, con la correspondiente recomendación se pretende respaldar la orientación preexistente; y cuando ello no suceda, lo que se pretende es alentar la acción administrativa y el ejercicio de las propias competencias en la dirección que se juzga más adecuada. Así pues, y fundamentadas en las razones que sucintamente se expresan en los párrafos que las anteceden, se formulan a continuación diversas recomendaciones que deben ser tomadas en consideración dentro de los límites ya manifestados y con las finalidades a las que se ha hecho mención expresa.

4. Resolución

A la vista de todo ello y de conformidad con lo establecido en el artículo 33 de la Ley 2/2021, de 26 de marzo, del Síndic de Greuges de la Comunidad Valenciana, formulamos las siguientes consideraciones **A LA CONSELLERIA DE EDUCACIÓN, CULTURA Y DEPORTE**:

1. RECOMENDAMOS que promueva periódicamente estudios que permitan conocer la situación real y la evolución de las conductas agresivas y las actitudes violentas en los centros educativos. Sin una toma de

de consciència general sobre la importància del problema i un adequat coneixement de l'abast d'aquest, de les seues manifestacions més rellevants i de les seues característiques específiques, difícilment es pot abordar la prevenció i erradicació de qualsevol mena de violència en el medi escolar. En conseqüència, totes aquelles actuacions que permeten un millor coneixement i comprensió d'aquest fenomen en general i dels abusos entre iguals en particular han de ser promogudes i afavorides.

2. RECOMANEM que, com més prompte millor, es posen en marxa programes específics de formació dirigits als equips docents i directius dels centres escolars que tinguen com a objectiu la ràpida detecció de les possibles situacions d'assetjament. L'Administració educativa ha de garantir la formació permanent i contínua de tot el personal docent, complementar i actualitzar la formació inicial de què dispose aquest personal. D'igual manera, els processos formatius haurien de facilitar la inclusió de les famílies i, sobretot, de l'alumnat, a fi de possibilitar que adquirisquen habilitats i tècniques de resolució de conflictes que completen la funció exercida pels docents en l'àmbit educatiu, amb implicació de l'alumnat i de les seues famílies.

3. RECOMANEM que des de l'Administració educativa s'impulse i es promoga l'elaboració de plans o projectes globals de prevenció de la violència escolar per part dels centres educatius, amb especial referència als grups que es consideren més vulnerables per motius de diversitat funcional, ordre social o de gènere.

4. RECOMANEM l'efectiva posada en marxa de la figura del docent mediador o d'equips de mediació específics per a afrontar aquesta mena de conflictes en els quals es done participació a l'alumnat, com també la implementació d'altres mecanismes per a incentivar la resolució dels conflictes en l'àmbit intern dels centres escolars, dotar-los de mitjans humans i materials necessaris, i promoure la participació de les famílies en el procés de detecció i resolució dels conflictes.

5. RECOMANEM la creació d'aules de convivència per al tractament puntual i individualitzat de l'alumne afectat per una mesura correctora previst en el Decret 39/2008, de 4 d'abril, del Consell, sobre convivència en els centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics.

6. ACORDEM que ens remeten, en el termini d'un mes, segons preveu l'article 35 de llei reguladora

conciencia general sobre la importancia del problema y un adecuado conocimiento del alcance de este, de sus manifestaciones más relevantes y de sus características específicas, difícilmente se puede abordar la prevención y erradicación de cualquier tipo de violencia en el medio escolar. En consecuencia, todas aquellas actuaciones que permitan un mejor conocimiento y comprensión de dicho fenómeno en general y de los abusos entre iguales en particular, deben ser promovidas y favorecidas.

2. RECOMENDAMOS que a la mayor brevedad posible se pongan en marcha programas específicos de formación dirigidos a los equipos docentes y directivos de los centros escolares que tengan por objeto la pronta detección de las posibles situaciones de acoso. La administración educativa debe garantizar la formación permanente y continua de todo el personal docente, complementando y actualizando la formación inicial de la que dicho personal disponga. De igual modo, los procesos formativos deberían facilitar la inclusión de las familias y, sobre todo, de los propios alumnos para posibilitar la adquisición por parte de éstos de habilidades y técnicas de resolución de conflictos que completan la función desempeñada por los docentes en el ámbito educativo, implicando al alumnado y a sus familias.

3. RECOMENDAMOS que desde la administración educativa se impulse y promueva la elaboración de planes o proyectos globales de prevención de la violencia escolar por parte de los centros educativos, con especial referencia a los grupos que se consideren más vulnerables por motivos de diversidad funcional, orden social o de género.

4. RECOMENDAMOS la efectiva puesta en marcha de la figura del docente mediador o de equipos de mediación específicos para hacer frente a este tipo de conflictos en los que se de participación al alumnado así como la implementación de otros mecanismos para incentivar la resolución de los conflictos en el ámbito interno de los centros escolares, dotándolos de medios humanos y materiales necesarios para y promoviendo la participación de las familias en el proceso de detección y resolución de los conflictos.

5. RECOMENDAMOS la creación de aulas de convivencia para el tratamiento puntual e individualizado del alumno afectado por una medida correctora previsto en el Decreto 39/2008 de 4 de abril, del Consell sobre convivencia en los centros docentes no universitarios sostenidos con fondos públicos.

6. ACORDAMOS que nos remitan, en el plazo de un mes, según prevé el artículo 35 de ley reguladora

d'aquesta institució, el preceptiu informe en el qual ens manifesten l'acceptació de les consideracions que els realitzem, amb indicació de les mesures que cal adoptar per al seu compliment o, si escau, les raons que consideren per a no acceptar-les.

7. ACORDEM que es notifique la present resolució a l'Administració autonòmica i que es publique en la pàgina web del Síndic de Greuges.

de esta institución, el preceptivo informe en el que nos manifiesten la aceptación de las consideraciones que les realizamos indicando las medidas a adoptar para su cumplimiento o, en su caso, las razones que estime para no aceptarlas.

7. ACORDAMOS que se notifique la presente resolución a la Administración autonómica y que se publique en la página web del Síndic de Greuges.

Ángel Luna González
Síndic de Greuges de la Comunitat Valenciana